

Okullararası Spor Yarışmalarına Katılanların Sporunu Bırakma ve Devam Etme Nedenleri

The Reasons of Dropout and Continuation to Sports of the Participants of Interschools Sports Competitions

Araştırma Makalesi

Zekai PEHLİVAN

Mersin Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZ

Bu çalışmanın amacı okullararası spor yarışmalarına katılanların sporunu bırakma ve devam etme nedenlerini belirlemektir. Betimsel modelde planlanan bu araştırmaya ilk ve ortaöğretimde spora aktif katılan 491 (Erkek=337; Kadın=154) üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, Ki-Kare ve bağımsız gruplar için t-testi istatistik teknikleri kullanılmış, hata payına 0.05 düzeyinde bakılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre katılanların % 63.5'i okulda, % 23.8'i de altıncı sınıfta spora başlamıştır. Katılanların % 44.4'ü spora kendi iradeleleriyle başlamışlardır. Spora ilk olarak erkekler futbol (% 34.6), kadınlar ise voleybol (% 44.2) branşında başlamışlardır. Spora aktif katılanların % 71.9'u sporu bırakmıştır. Sporunu bırakan grupta erkekler ortalama

ABSTRACT

The purpose of this study was to determine the reasons of dropout and continuation to sports of the participants of interschools sports competitions. 491 university students (Male= 337, Female= 154), who actively involved in sports during their primary and secondary education, participated in this study of descriptive research model. Data were collected by using a survey. In analysis of the data, descriptive Chi-square and independent samples t-test methods were used, and the level of significance was set to 0.05. According to the results, 63.5 % and 23.8 % of the participants started doing sport at school and at 6th grade, respectively. 44.4 % of the participants have started playing sport on their own decisions. Males and females started playing sports with soccer (34.6 %) and with volleyball (44.2 %), respectively as a first

5.26 ± 3.1; kızlar ise ortalama 4.53 ± 2.5 yıl spora aktif katılmışlardır. İki grup arasındaki fark istatistik olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Sporu bırakanların % 89.8'i de sporu bıraktığından dolayı pişmanlık duyduğunu belirtmiştir. Sporu bırakma nedenlerinin ilk beşini sınavlara hazırlık, maddi kazanç edinememe, derslere devamsızlık ve başarısızlık, ilgi ve istekte azalma, sakatlık ve hastalık oluşturmaktadır. Spora devam etme nedenlerinin ise ilk beş sırasını beden sağlığını koruma, hoşlanma ve zevk alma, yeteneği ve beceriyi geliştirme, ruh sağlığını koruma ve iyi yaptığı bir işi devam ettirme olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler

Okullararası spor yarışması, Sporu bırakma, Spora devam etme

sport. 71.9 % of the active sport participants dropped out of sports. In the dropout group, the average participation rate in sports for males was 5.26±3.1 years, and 4.53 ± 2.5 years for females. The difference between both groups was statistically significant ($p < 0.05$). 89.8 % of the dropout participants felt remorse due to quitting sports. Five main reasons of dropping out of sports were preparation for examinations, inability to gain financial support, attendance problems and failure, reduced interest and desire, injuries and disorders. Five main contributors to continue doing sports were protection of body health, enjoyment and appreciation, development of ability and skill, protection of mental health, and continuation of a job well done.

Key Words

Interschool sports competition, Sport dropout, Continuation to sport

GİRİŞ

Çocuğa istenen davranışları kazandırmada ve istenmeyen davranışlardan da çocuğu korumada spora katılım etkili olmaktadır (Harrison ve diğ., 2003). İyi organize edilmiş ve uygun biçimde kontrol altına alınmış okullararası spor yarışmaları beden eğitiminin bütün amaçlarını gerçekleştirmek için çocuğa önemli bir fırsat sağlamaktadır (Stillwell ve Willgoose, 1997). Eğitimde, okullararası spora katılımın rolünü, Amerikan okullarında boylamsal bir yöntemle yeniden inceleyen Yin ve Moore (2004) spora katılan 8-12. sınıf öğrencilerinin spora devam edenlerin sporu bırakanlarla karşılaştırıldığında; 10. sınıf öğrencileri kontrol odağı ve benlik algısı alanında anlamlı biçimde daha yüksek puanlar almışlardır. Ancak bu fark 12. sınıfta gözlenmiştir. Aynı araştırmada, çocuk ve gençlerin okulu bırakmada spora katılımın etkisine de bakılmış; adolesans dönemindeki öğrencilerin okulu bırakma açısından, spora katılmayanların katılanlara oranı daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Okulu bırakma oranı 12. sınıfta okullararası spor yarışmalarına katılan erkek öğrencilerde 10. sınıfa göre daha düşüktür. Benzer şekilde okullararası spora katılan 12. sınıf kızlarda okulu bırakma oranı da yine 10. sınıfa göre daha düşüktür. Bu sonuçlardan hareketle, Amerikan okullarında

adolesanslar için spora katılımın okula devam etmede olumlu bir rol oynadığı söylenebilir.

Çocuk ve gençler yukarıda verilen bazı araştırma sonuçlarına bağlı olarak spora katılmakta ve spora katılım güdüleri de zaman içerisinde değişmektedir. Çeşitli nedenlerden dolayı bir kısım çocuk ve genç spora devam ederken bir kısmı da sporu bırakmaktadır. Bu çalışmada okullararası spor yarışmalarına katılan çocuk ve gençlerin spora bırakma ve devam ettirme nedenleri üzerinde durulacaktır.

Spora Katılım Nedenleri

Çocuk ve gençler farklı nedenlerden dolayı spora katılmaktadırlar. Gill ve diğ. (1983)'nin yaz spor okullarına devam eden 1138 sporcu üzerinde geliştirdiği Katılım Motivasyonu Envanteri (Participation Motivation Questionnaire- PMQ) ile elde ettiği sonuçlara göre; sırasıyla "başarı/statü", "takım atmosferi", "fiziksel uygunluk", "enerji harcama", "beceri gelişimi", "arkadaşlık ve eğlence" güdülerinden dolayı spora katıldıkları bulunmuştur. Gould ve diğ. (1985) genç yüzücülerin eğlence, fitness, beceri geliştirme ve takım ruhundan dolayı spora katıldıklarını; Gross ve diğ. (1985) ise çocukların eğlence, beceri geliştirme, yeni beceriler öğrenme, meydan

okumaya çalışma, fiziksel uygunluk gibi nedenlerden dolayı spora katıldıklarını belirtmişlerdir (Akt. Brustad ve diğ., 2001). Bireysel ve takım sporunu sürdürmede ise takım atmosferi, yarışma ve beceri geliştirme her iki cinsiyet için de temel faktör olduğu rapor edilmiştir (Moliner ve diğ., 2009). Spora katılımı devam ettirme nedenleri üzerine Martin (1997) tarafından yapılan çalışmada; kendini gerçekleştirme (% 57), diğerlerinin teşvik etmesi (% 19.1), yüksek yetenek algısı (% 11.5), prestij/tanınma (% 7.6) ve sporcu bursu alma umudu (% 5.3) olarak gruplandırılmıştır. Fraser-Thomas ve diğ. (2008) 14-17 yaş grubu yüzücülerle yaptığı çalışmasında ise spora devam etme nedenlerini "kulüplerin gelişim felsefesi", "koç ve ailelerle açık bir iletişim kurulması", "okul arkadaşlarının desteği" ve "genelde kardeşlerin pozitif etkisi" olarak belirtilmiştir.

Türk çocuk ve gençler üzerinde yapılan çalışmada ise (9-17 yaş); spora katılım nedeni olarak; "malzeme, tesisten yararlanma", "ailem ve arkadaşlarım istiyor" gibi nedenler üzerinde yoğunlaştığını; bunun yanı sıra, "branşında yükselmek", "becerilerimi geliştirmek", "fiziksel olarak sağlıklı olmak", "yeni beceriler öğrenmek", "eğlenmek" alt boyutları da spora katılımı yönlendiren en önemli nedenler olarak rapor edilmiştir. Bu çalışmada katılım güdülerinden "arkadaşlık", "aktif olma", "eğlence" ve "başarı/statü" alt boyutlarında kadınların erkeklere oranla spora katılımında daha önemli gördükleri ifade edilmiştir (Oyar ve diğ., 2001). Şirin (2008)'in 12-15 yaş grubu 285 futbolcu kızların spora katılım motivasyonlarına yönelik çalışmasında; futbolcu kızların "becerilerimi geliştirmek", yeni beceriler öğrenmek", "takımda olmak", "kazanmayı sevmek", ve "iyi olduğum bir konuda bir şeyler yapmak" gibi içsel güdülerin yönlendirdiğini bulmuştur. Yine Pehlivan (2008) tarafından 10-15 yaş grubu yüksek yarışma düzeyinde ve turnuva biçiminde organize edilmiş bir ortamda spora katılan 654 çocuk üzerinde katılım motivasyonlarına ilişkin yaptığı çalışmada; her iki grupta da ilk üç sırada "yaptığı spor branşında yükselmek", "becerilerini geliştirmek", ve "kazanmayı sevmek" gibi içsel ve dışsal sayılabilecek güdülenmenin etkili olduğu bulunmuştur.

Sporu Bırakma Nedenleri

Gordon (1990)'a göre sporu bırakmanın üç temel biçimi bulunmaktadır. Bunlar; (1) başlayıp-bırakanlar (sampler-dropout), (2) katılıp-bırakanlar (participation-dropout) ve (3) geçiş yapıp-bırakanlar (transfer-dropout) (Akt. Lindner, 1991). Spora yeni başlayıp-bırakanlar; sporu tatmak ve bazı olumsuz alışkanlıklarından kurtulmak ve yeni bir çevre edinmek amacını güdenlerdir (Burton ve Martens, 1986). Bu kişiler düşük, orta ve yüksek düzeyde bir veya birden fazla spora katılabilirler, fakat bir spor dalında ciddi bir ilerleme göstermeden sporu bırakırlar. Aktif katılıp-bırakanlar ise bir yıldan fazla bir veya daha fazla spora adanmışlık gösterir ve bunu sürdürürler. Bu gruptakiler; spora çeşitli düzeyde zaman harcarlar ve yine bu gruptakiler de düşük, orta ve elit düzeyde yarışmacı olarak sınıflandırılabilirler. Elit düzeydeki katılımcı yarışmacıların beklentileri ve ihtiyaçları karşılanmadığında, bir başka spora dalına transfer olmaktadır. Bazı durumlarda, geçiş yapan sporcular tekrar eski spor dallarına dönmektedirler. Fakat genellikle bu dönüş rekreatif düzeyde kalmaktadır (McCusker, 1989). Geçiş yapan katılımcı, önceki yaptığı spordan artık memnun olmadığı ve ihtiyaçlarının karşılanmadığı için başka bir spora geçen kişidir. Geçiş yaptığı spora önce yaptığı spordan daha meraklı, inceleyen, ciddi bir tutku ve hırs içinde olabilmektedir (Klint ve Weiss, 1986).

Buna karşın Lindner ve diğ. (1991) sporu bırakanları bu üç kategoride sınıflandırmanın; bireysel veya takım sporlarının farklı özellik göstermesi, katılımcının bireysel özellikleri ve beklentilerinin de çok farklı olmasından dolayı böyle bir sınıflandırmanın doğru olmadığını vurgulamış ve kendi modelini geliştirerek önermiştir. Lindner ve diğ. (1991)'a göre sporu bırakma genel olarak üç teori altında toplanmaktadır. Bunlar Algılanan Yetenek Teorisi, Tükenmişlik Teorisi ve Gelişimsel Teorilerdir. Algılanan Yetenek Teorisi; spora katılımı elde edilen deneyimler yoluyla yeterli ve başarının bir sonucu olarak elde edilen memnuniyet ile açıklanmakta ve spora katılan bireylerin üç yolla memnun oldukları (yarışma, yeteneğini en iyi biçimde gös-

terme ve arkadaşlık, koç ve ailelerin etkisi) vurgulanarak, iki alt teori biçiminde açıklanmaya çalışılmıştır. Bunlar, Başarı Yönelim Teorisi (Ewing, 1981) ve Yeterlik Motivasyon Teorisi (Harter, 1978) 'dir.

Ancak Ewing (1981) sporu bırakanların yetenek yönelimi eğilimindeyken, spora devam edenlerin ise daha çok sosyal beğeniye yönelik eğilimde olduklarını ifade etmektedir. Petlichkoff (1990) araştırmasında okullararası spora katılıp ve sonunda bırakanların bırakma nedeninin algılanan düşük yetenek skorları olmadığını bulmuştur. Buna karşın Lindner ve diğ. (1991) Yeterlik Motivasyon teorisinin ancak sporu bırakmada, özellikle yeni başlayanlar ve genç katılımcılar için bazı durumları açıklayabileceğini, bütün nedenleri açıklayamayacağını ifade etmiş ve başka teoriler ışığında (Tükenmişlik ve Gelişimsel Teori) açıklanabileceğini belirtmiştir.

Tükenmişlik Teorisi, açık olarak kendini belli eden istenmeyen davranışlar ile psikolojik stres düzensizlikleri olarak tanımlanmakta ve sporu bırakmada güven kaybı ve yaralanmalar gibi durumlar bu teori ile açıklanmaktadır (Feigley, 1987). Diğer taraftan Lindner ve diğ. (1991) Tükenmişlik Teorisi bağlamında bazı yeterli, yetenekli ve başarılı sporcular üzerinde devam eden talepler ve aşırı isteklerin onları zayıflattığından dolayı sporu bıraktıkları belirtilmektedir. Diğer taraftan, yetenekli olan bu sporcular aynı zamanda yüksek düzeyde bir yeterlik göstermekte, fakat aşırı baskı sonucu sporu bıraktıklarını da ifade etmektedirler.

Gelişim Teorisi ise; ergenlik döneminde fiziksel ve bilişsel değişimler nedeniyle karar vermeyi etkilediği temeline dayanır (Feigley, 1987). Ergenlik dönemindeki sporcularda ortaya çıkan psiko-sosyal değişimler, sporu devam ettirme veya bırakmada rol oynamaktadır. Dolayısıyla "diğer şeyleri yapmak için" sporu bırakma gelişim teorisi ile açıklanabilmektedir. Aynı zamanda sporcunun sporu bırakması Sosyal Değişim Teorisi'yle de açıklanmakta ve spora katılanlar elde ettikleri yararları maliyet-fayda bağlamında değerlendirmektedirler. Yine sporcuların, Johns (1980) tarafından ifade edildiği gibi "alternatif statü kültürleri" olarak ifade ettiği arkadaşlarıyla birlikte olma, çekici

ve cazip serbest zaman etkinlikleri, hobileri için harcanan zaman, kız/erkek arkadaşlıkları magnetik bir alan gibi ergen sporcuları kendisine çekmekte ve bu durum yaşla birlikte ortaya çıkan sosyal ve psikolojik değişim temelinde irdelenmektedir. Diğer taraftan, okulla ilişkili sorumluluklar, çalışma ve aile içerisindeki çatışmalar, ekonomik ve ahlaki zorunluluklar da sporu sürdürmede karar vermeyi etkilemektedir.

Genç İspanyol sporcuların sporu bırakma nedenlerini cinsiyet, spor tipi ve yarışma düzeyi değişkenleri bakımından inceleyen Molinero ve diğ. (2006); "diğer şeyleri yapmak" sporu bırakma nedenlerinin başında geldiğini, koçu sevmeme, başarısızlık algısı, takım atmosferinin eksikliği de yine sporu bırakmada önemli nedenler arasında olduğunu göstermişlerdir. Yine bu çalışmada; sporu bırakma nedenleri cinsiyet açısından incelendiğinde; erkeklerin "baskalarının etkisi", kadınlar ise "diğer şeyleri yapma isteği" sporu bırakmada cinsiyet açısından önemli bir farklılık olarak görülmüştür. Yine, Molinero ve diğ. (2009), yaş aralığı 14-18 olan genç futbolcuların sporu bırakma nedenlerini, voleybol ve basketbol takım sporlarıyla karşılaştırdıklarında; takım sporlarını bırakmada en önemli ilk üç neden olarak "diğer şeyleri yapmak", "koçu sevmemek" ve "takım ruhunun eksikliği" olarak gözlemlenmişlerdir. Yaşın ilerlemesi, ödül ve yarışma ise sporu bırakmada çok az önemli nedenler arasında gösterilmiştir. Bu bulguya ek olarak; bazı takım sporları arasındaki fark incelendiğinde (basketbol, voleybol, futbol) ilgilerin çatışması ve spor ortamının çevre koşulları takım sporundan ayrılmayı etkileyen önemli nedenler olarak belirtilmiştir.

Spora katılan 10-17 yaş arası çocuk ve gençlerin 1/3'den fazlası ilk yıllarda sporu bırakmaktadır. (Gould ve Horn, 1984). Okullararası spora katılımda sporu bırakma ve devam ettirme nedenleri konusunda 518 kolej öğrencisiyle yapılan çalışmada; spora katılanların % 45'i lise düzeyinde sporu bıraktığı ve bu düzeyde sporu bırakanların % 64'ünün kadınlar olduğu rapor edilmiştir (Martin, 1997). Ancak bu amaçla yapılan çok sayıda araştırma sonuçlarına göre; bunların bir kısmı tekrar

önceki sporlarına dönmek için sporu bırakma nedenlerini sorgulamaktadırlar (Lindner, 1991).

Yapılan çalışmalarda sporu bırakma nedenlerinin başında "diğer şeyleri yapmak için", bu nedene yakın oranda "sporun çok fazla zaman aldığı", "artık eğlenceli olmadığı" (Klint ve Weiss, 1986) ve "ilginin kaybolması" (Johns ve diğ., 1990) gösterilmektedir. Lindner (1997)'in çalışmasında ise sporu bırakma nedenleri; diğer aktiviteler (% 47.2), muhalif olaylar (%14.5), yaralanma ve hastalıklar (% 12.9), düşük yetenek algısı (% 12.9), diğer etkiler (% 5.5), ilgide azalma (% 3.9), başarı ve fırsat eksikliği (% 3,1) olarak sınıflandırılmıştır. Avusturalya'da yapılan bir çalışmada da (Gordon, 1989); spora katılımda çocuğun ilgilerindeki çatışma, artık eğlenceli bulmamasından sonra ikinci sıklık gösteren neden olarak sıralanmıştır (Akt. Lindner ve diğ. 1991)

Takım sporlarında sıklıkla vurgulanan sporu bırakma nedenlerinin başında ise "yeterli oyun oynamaya sahip olmadığı" (Narciso ve diğ., 1984) gelmektedir. Koçlara ve kulübe karşı olumsuz görüşe sahip olma (Klint ve Weiss, 1986), aşırı baskı, sporcuların yeterlik ve yetenekleri de yine sporu bırakmada önemli nedenler arasında sayılmaktadır (Gould ve diğ., 1982; Johns ve diğ., 1990; Klint ve Weiss, 1986). Yaralanma ise az yoğunlukta sporu bırakma nedenleri arasında gösterilmektedir. Maliyet-fayda değerlendirmesinin ise sporu bırakmada sıklık göstermeyen bir rol oynadığı da rapor edilmiştir (Johns ve diğ., 1990; Klint ve Weiss, 1986). Fraser-Thomas ve diğ. (2008)'nin, 14-17 yaş grubu yüzücülerle yaptığı çalışmasında sporu bırakma nedenlerini; sporu bırakanları erken yaşta zirve yapmaları, koçların bire-bir ilgilenmesindeki sınırlılık, ailelerin baskısı, yüzücü arkadaşlarının eksikliği ve kardeş rekabeti olarak göstermiştir.

Lindner (1991), genç sporcuların sporu bırakma nedenlerine yönelik meta-analiz çalışmasında sporu bırakmayla ilgili ortaya çıkan nedenlerin yüzeysel sonuçlar olduğunu, bu nedenlerin altında yatan nedenlerin araştırılması gerektiğini belirtmektedir. Örneğin, sporu bırakmanın başında gelen "diğer şeyleri yapmak için" ve "çok fazla zaman alması", "ilgide azalma", " harcanan enerji" gibi güçlüklerin "neden", "niçin" ve "nasıl" sorula-

rına yanıt aranması gerektiğini, genç sporcuların algılanan yarar ile onların çabalarının dengelenmesi, genç sporcuları memnun edici bir düzeyde olması gerektiğini belirtmektedir. Ve bu tür yüzeysel yanıtların, sporu bırakma nedenlerini formüle etmede kullanılmasının, çalışmaları sınırlandırdığını belirtmektedir.

Bu açıklamalar ışığında, okul çağında spora başlayıp halen devam edenlerin neden devam ettiklerini ve bırakanların da bırakma nedenlerini bilmek, öğretmen, antrenör, aile, okul ve spor yöneticilerin tutum ve davranışlarını ve öğretim programlarını yeniden gözden geçirmelerine katkı sunması açısından önemli bulunmuştur. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı; okullararası spor yarışmalarına katılanların spora ilk nerede ve kimin etkisiyle başladıkları, spora devam edip etmedikleri, sporu hangi okul ve sınıf düzeyinde bıraktıkları, kaç yıl düzenli olarak spora katıldıkları, sporu bırakmadan dolayı pişmanlık duyup duymadıkları, sporu bırakma ve devam ettirme nedenlerini belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırma Grubu ve İşlem Yolu: Betimsel modelde planlanan bu araştırmaya Mersin Üniversitesi kapsamında yedi fakülte, üç yüksekokul ve bir meslek yüksekokuluna bağlı toplam 31 bölümde okuyan öğrenciler katılmış ve bu bölümlerde okuyan bütün sınıflar araştırmacı tarafından taranarak veriler toplanmıştır. Bu bağlamda, araştırmaya ilk ve ortaöğretim boyunca spora aktif katılan 491 (Erkek= 337; Kadın= 154) üniversite öğrencisi katılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından üniversite yönetiminden izin alınarak toplanmıştır. Araştırmaya katılanların % 16.5'i kırsal, % 83.1'i şehirde oturmaktadır. Katılanların % 30.1'inin ailesi düzenli spora katılmakta ve % 23.8'i de en yüksek oranda altıncı sınıfta spora başlamışlardır.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde katılımcılara ilişkin betimsel bilgilere yönelik 14 soru, ikinci bölümde ise sporu bırakma nedenlerine ilişkin 33 madde ve spora devam

etme nedenlerine ilişkin de 32 madde bulunmaktadır. Anket formunu oluşturan maddeler literatür taramasının yanı sıra, spora devam eden ve bırakan beşer öğrenciye sorulan açık uçlu sorulara alınan cevaplar ışığında oluşturulmuştur. "*Neden sporu bıraktınız*" ve "*neden devam ediyorsunuz*" sorularına alınan cevaplar araştırmacı tarafından içerik analizi yapılarak analiz edilmiş ve maddelerin oluşturulmasında yararlanılmıştır. Oluşturulan taslak form beş beden eğitimi öğretmenine ve 10 sporu bırakan ve devam ettiren üniversite öğrencisine okutulmuş, gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. Katılımcılardan sporu bırakma ve spora devam etme nedenlerine ilişkin en fazla 10 madde işaretlemeleri istenmiştir.

Verilerin Analizi: Veriler; frekans dağılımı (f), % değerler, Ki-Kare (X^2) ve bağımsız gruplar için t-testi istatistik teknikleri yardımıyla analiz edilmiştir. Ki-Kare testinde gerekli koşulları sağlamayan tablolarda ise birleştirme yoluna gidilmiştir. Hata payı 0.05 düzeyinde alınmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların, spora ilk olarak nerede başladıklarına ilişkin sonuçlar Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılanların % 63.5'i okulda, % 36.5'i de spor kulüplerinde ilk olarak spora başladıklarını belirtmişlerdir. İlk olarak spora başlama yerinin cinsiyet açısından dağılımları istatistiksel olarak önemli bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmaya katılanların spora ilk olarak kimin etkisi ve yönlendirmesiyle katıldıklarına ilişkin bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2'de görüldüğü gibi, toplam katılanların % 44.4'ü kendi iradesiyle, % 23'ü ise öğretmenin yönlendirmesiyle spora katılmışlardır. Arkadaşlarının etkisiyle spora katılanların oranı % 15.5, ailenin etkisi ile spora başlayanların oranı ise % 14.5 olarak gözlenmiştir. Tablo cinsiyet açısından analiz edildiğinde frekans dağılımları anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$).

Araştırmaya katılanların spora devam etmeme durumlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3'deki bulgulara göre; araştırmaya katılanların % 28.1'i üniversite ortamında spora devam ederken, % 71.9'u sporu bıraktığını belirtmiştir. Sporun bırakan kadınların oranı % 81.2 iken bu oran erkeklerde % 67.7 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre sporu bırakan ve devam ettirenle-

Tablo 1. Katılımcıların spora ilk nerede başladıklarının cinsiyete göre dağılımı

Spora ilk başlama yeri	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Okulda	187	55.5	125	81.2	312	63.5
Kulüpte	150	44.5	29	18.8	179	36.5
Toplam	337	68.6	154	31.4	491	100.0

$X^2_{(1)} = 30.08$, $p = 0.000$, $p < 0.05$

Tablo 2. Katılımcıların spora ilk kimin etkisiyle başladıklarının cinsiyete göre dağılımı

Spora ilk kimin etkisiyle başladığı	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Kendisi	155	46.0	63	40.9	218	44.4
Öğretmen	57	16.9	56	36.4	113	23.0
Arkadaş	64	19.0	12	7.8	76	15.5
Aile	48	14.2	23	14.9	71	14.5
Medya ve diğerleri	13	3.9	-	-	13	2.6
Toplam	337	68.6	154	31.4	491	100.0

$X^2_{(4)} = 23.62$; $p = 0.000$, $p < 0.05$

Tablo 3. Spora devam etme-etmeme durumunun cinsiyete göre dağılımı

Spora devam etme durumu	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Devam ediyor	109	32.3	29	18.8	138	28.1
Bırakmış	228	67.7	125	81.2	353	71.9
Toplam	337	68.6	154	31.4	491	100.0

$X^2_{(1)} = 9.552$; $p = 0.002$, $p < 0.05$

rin dağılımları istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$).

Cinsiyet değişkeni açısından, sporu bırakanların, sporu aktif olarak devam ettirme sürelerine ilişkin aritmetik ortalama ve t-testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4'te okullar arası spor yarışmalarına katılanların, sporu bırakan grupta erkekler ortalama $5.26 \pm .1$; kadınlar ise ortalama 4.53 ± 2.5 yıl spora aktif katılmışlardır. İki grup arasındaki farkın anlamlılığı analiz edildiğinde; erkeklerin kadınlara oranla spor ortamında daha uzun yıllar kaldıkları; başka bir ifadeyle, kadınların erkeklere oranla sporu daha erken bıraktıkları gözlenmektedir ($t = 2.29$, $p < 0.05$).

Araştırmaya katılanların cinsiyetine göre hangi eğitim aşamasında sporu bıraktıklarına ilişkin frekans dağılımı Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5'e göre, okullar arası spor yarışmalarına katılan çocuk ve gençlerin % 48.7'si lise düzeyinde sporu bırakırken, üniversite düzeyinde sporu bırakanların oranı ise % 41.1 olarak ifade edilmiştir. Katılanların sporu hangi eğitim aşamasında bıraktıklarına ilişkin cinsiyet açısından dağılımları ise anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Katılanların, cinsiyete göre sporu bıraktıklarından dolayı pişmanlık duyup duymadıklarına yönelik frekans dağılımı Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6'da katılanların % 89.8'i sporu bırakmadan dolayı pişmanlık duyduğunu belirtmiştir.

Tablo 4. Spor bırakanların spora devam etme yılının cinsiyete göre t testi sonuçları.

Gruplar	n	Ortalama	Ss	df	t	p
Erkek	228	5.26	3.1	351	2.29	0.023*
Kadın	125	4.53	2.5			

* $p < 0.05$

Tablo 5. Cinsiyete göre sporun hangi eğitim aşamasında bırakıldığına yönelik dağılım.

Sporu bırakma aşaması	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
İlköğretim	23	9.8	14	11.0	37	10.2
Lise	105	44.9	71	55.9	176	48.8
Üniversite	106	45.3	42	33.1	148	41.0
Toplam	234	64.8	127	35.2	361	100.0

$X^2_{(3)} = 5.19$; $p = 0.151$, $p > 0.05$

Tablo 6. Sporu bırakmadan dolayı pişmanlık duyma durumunun cinsiyete göre dağılımı

Pişmanlık duyma durumu	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Evet	204	89.5	113	90.4	317	89.8
Hayır	24	10.5	12	9.6	36	10.2
Toplam	228	64.6	125	35.4	353	100.0

$\chi^2_{(1)} = 0.076; p = 0.783, p > 0.05$

Bu oran kadın katılımcılarda % 89.5, erkek katılımcılarda ise % 90.4 düzeyindedir. Her iki grubun frekans dağılımı ise anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$).

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre sporu bırakma nedenlerinin temel ve alt kategorilere ilişkin frekans dağılımları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7’de katılımcıların sporu bırakma nedenleri temel kategori ve alt kategoriler biçiminde organize edilmiş ve her bir kategorinin ne oranda ilgi çektiğine yönelik frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Bu tabloya göre katılımcıların sporu bırakma nedenleri olarak birinci sırada % 41.3 oranıyla “muhalif olaylar” gösterilmiştir. Bu kategori içerisinde ise en fazla yüzde değeriyle de “sınavlara hazırlık (% 18.0)” sporu bırakma nedeni olarak gösterilmiştir. İkinci sırada ise % 13.8 oranıyla “spor ve yarışma ortamı”; üçüncü sırada % 13.1 oranıyla “motivasyon kaybı”, dördüncü sırada % 12.4 oranıyla “ekonomik nedenler”, beşinci sırada ise % 11.7 oranıyla “kişilerin etkisi” olduğu belirtilmiştir. Temel kategoriler dikkate alınmaksızın frekans yoğunluğu açısından sporu bırakma nedenleri incelendiğinde de; ilk beş sırada sırasıyla “sınavlara hazırlık”, “maddi kazanç edinememe”, “derslere devamsızlık ve başarısızlık”, “ilgi ve istekte azalma” ile “yaralanma ve hastalık” olarak gözlenmektedir.

Araştırmaya katılanların cinsiyete göre spora devam etme nedenlerinin temel ve alt kategorilere ilişkin frekans dağılımları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8’de ise katılımcıların spora devam etme nedenlerine yönelik temel kategoriler ve bunlara ilişkin maddeler yer almaktadır. Katılanların spora devam etme nedenlerinin başında % 27.3 oranıyla “sağlığı koruma ve güçlendirme” yer almaktadır. İkinci sırada % 20.2 oranıyla “yüksek yetenek

algısı”, üçüncü sırada % 18.6 oranıyla “yarışma”, dördüncü sırada % 17.2 oranıyla “prestij ve tanınma” ve beşinci sırada da % 9.5 oranıyla “kendini gerçekleştirme” olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların spora devam etme nedenleri maddeler açısından analiz edildiğinde ise ilk beş sırayı sırasıyla; “beden sağlığını koruma”, “hoşlanma, zevk alma”, “yeteneğini ve becerisini geliştirme”, “ruh sağlığını koruma” ve “iyi yaptığı bir işi devam ettirme” biçiminde ifade edilmiştir.

TARTIŞMA

Bu çalışma, okul yıllarında aktif olarak (lisanslı) spora başlayıp, okullararası spor yarışmalarına katılanların, sporu bırakma ve devam ettirme nedenlerini belirlemek amacıyla 499 üniversite öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılanların % 63.5’inin spora ilk kez okulda, % 36.5’inin de spor kulüplerinde spora başlamış olmaları (Tablo 1) “okullar sporun kaynağıdır” (Mengütay ve diğ., 2002) düşüncesini destekler niteliktedir. Küçük yaşta spora başlanması ve fiziksel aktivite alışkanlığının küçük yaşta kazandırılması (Bompa, 2003; Tutkun, 2002) gerekliliği bu araştırma sonucuyla da ortaya çıkmış bulunmaktadır. Diğer yandan, kadın katılımcıların % 81.2 oranıyla ilk kez spora okulda başlamış olmalarına ilişkin bulgu, cinsiyet açısından analiz edildiğinde dağılım anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu sonuç, kadınların kulüplere yöneliminin azlığına işaret etmektedir. Kadınların erkeklere oranla kulüplere daha az yönelmelerinin nedenleri arasında; toplumsal cinsiyet ayrımının etkisinin yanı sıra (Koca ve Bulgu, 2005), okulların kadın sporcular için daha güvenli ortamlar olduğu düşüncesin-

Tablo 7. Katılımcıların sporu bırakma nedenlerinin cinsiyete göre dağılımı (n= 353)

Temel ve Alt Kategoriler	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
1. Muhalif Olaylar (Toplam)	397	41.2	190	41.4	587	41.3
Sınavlara hazırlanma	168	17.4	88	19.2	256	18.0
Derslere devamsızlık, başarısızlık	82	8.5	36	7.8	118	8.3
Yaralanma ve hastalık	57	5.9	17	3.7	74	5.2
Güç koşullarda antrenmanlara gidip-gelme	48	5.0	22	4.8	70	4.9
Spor yüzünden diğer sosyal olayları kaçırma	29	3.0	17	3.7	46	3.2
Ailenin sürekli yer değiştirmesi	10	1.0	5	1.1	15	1.1
Dini inancı	3	0.3	5	1.1	8	0.6
2. Antrenman ve Yarışma Ortamı (Toplam)	130	13.5	67	14.6	197	13.8
Antrenman yapılan yer sorunu	32	3.3	17	3.7	49	3.4
Öğretmenin takım içinde yanlış davranması	20	2.1	7	1.5	27	1.9
Öğretmenle geçinememe, anlaşamama	20	2.1	4	0.9	24	1.7
Takımda başarı için fırsat verilmemesi	17	1.8	6	1.3	23	1.6
Takım içi çatışma, uyumsuzluk	13	1.3	9	2.0	22	1.5
Artan yarışma stresi	10	1.0	9	2.0	19	1.3
Kazanmaya karşı aşırı önem verme baskısı	9	0.9	8	1.7	17	1.2
Aşırı disiplin	6	0.6	4	0.9	10	0.7
Öğretmenin sert tepkileri	3	0.9	3	0.6	6	0.4
3. Motivasyon Kaybı (Toplam)	107	11.1	85	18.5	187	13.1
İlgi ve istekte azalma	45	4.7	27	5.9	72	5.1
Okul yönetiminin ilgisizliği	28	2.9	30	6.5	58	4.1
Sporun dışında başka etkinliklere katılma isteği	34	3.5	28	6.1	57	4.0
4. Ekonomik (Toplam)	149	15.5	27	5.9	176	12.4
Maddi kazanç edinememe	75	7.8	4	0.9	79	5.6
Ödül ve teşviklerin yetersizliği	36	3.7	10	2.2	46	3.2
Okulun maddi yetersizliği	29	3.0	12	2.6	41	2.9
Spordan elde ettiği kazancın kesilmesi	9	0.9	1	0.2	10	0.7
5. Kişilerin Etkisi (Toplam)	108	11.2	58	12.6	166	11.7
Ailenin desteğinde azalma	32	3.3	18	3.9	50	3.5
Öğretmenin ilgisizliği	24	2.5	11	2.4	35	2.5
Arkadaşlarının spora katılmayışı	18	1.9	16	3.5	34	2.4
Ailenin spora karşı inancında azalma	20	2.1	6	1.3	26	1.8
Arkadaşlarından ayrı kalma	14	1.5	7	1.5	21	1.5
Öğretmenin cinsel tacizleri	-	-	-	-	-	-
6. Başarısızlık (Toplam)	48	5.0	23	5.0	71	5.0
Performansında azalma, oyunda başarısız olma	23	2.4	11	2.4	34	2.4
Başarısızlığı kabullenememe	18	1.9	7	1.5	25	1.7
Düşük yetenek algısı	7	0.8	5	1.1	12	0.8
7. Diğer nedenler (Toplam)	25	2.6	9	2.0	34	2.4
Toplam	964	67.7	459	32.3	1423	100.0

Not: Bu tablo için birden fazla madde işaretlenmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların spora devam etme nedenlerinin cinsiyete göre dağılımı (n= 138)

Temel ve Alt Kategoriler	Erkek		Kadın		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
1. Sağlığı koruma ve güçlendirme (Toplam)	192	27.2	58	27.8	250	27.3
Beden sağlığı için	70	9.9	21	10.0	91	9.9
Ruh sağlığı için	39	5.5	14	6.7	53	5.8
Oyundan hoşlanma, eğlenme	36	5.1	6	2.9	42	4.6
Stresten uzaklaşma	30	4.2	9	4.3	39	4.3
Problem ve kaygılardan uzaklaşma	17	2.4	8	3.8	25	2.7
2. Yüksek yetenek algısı (Toplam)	143	20.2	43	20.6	186	20.2
Yeteneğini ve becerilerini geliştirme	70	9.9	19	9.1	89	9.7
İyi yaptığı bir işi devam ettirme	36	5.1	14	6.7	50	5.5
Başarılı ve yetenekli oluşuna olan inancı	37	5.2	10	4.9	47	5.1
3. Yarışma (Toplam)	134	19.0	36	17.2	170	18.6
Yarışmadan hoşlanma, zevk alma	72	10.2	18	8.6	90	9.8
Yarışma heyecanı	32	4.5	9	4.3	41	4.5
Disiplinden hoşlanma	21	3.0	3	1.4	24	2.6
Seyahat etmeyi sevme	9	1.3	6	2.9	15	1.6
4. Prestij ve Tanınma (Toplam)	130	18.4	28	13.4	158	17.2
Kazanmayı, başarmayı, ödül almayı sevme	35	5.0	8	3.8	41	4.5
Arkadaşlarıyla birlikte olma	25	3.5	4	1.9	29	3.2
Çevresinde prestij, ilgi ve tanınma	20	2.8	6	2.9	26	2.8
Okulda/kulüpte kabul edilme	18	2.5	5	2.4	23	2.5
Yeni arkadaşlar edinme	13	1.8	3	1.4	16	1.7
Takım arkadaşlarının kendisinden beklentileri	6	0.8	2	1.0	8	0.9
Karşı cinsin dikkatini çekme	5	0.7	-	-	5	0.5
Kız/erkek arkadaşını etkileme	6	0.8	-	-	6	0.7
Yalnız kalma korkusu (arkadaşsızlık)	2	0.3	-	-	2	0.2
5. Kendini gerçekleştirme (Toplam)	59	8.3	28	13.4	87	9.5
Branşında yükselme arzusu	22	3.1	12	5.7	34	3.7
Boş zamanını değerlendirme	23	3.3	9	4.3	32	3.5
İşbirliği ve dayanışma duygusu	14	2.0	7	3.3	21	2.3
6. Kişilerin cesaretlendirmesi ve ilgisi (Toplam)	22	3.1	5	2.4	27	2.9
Ailenin ilgi, istek ve desteği	13	1.8	5	2.4	18	2.0
Koçun isteği, beklentileri, ilgisi, sevgisi	5	0.7	-	-	5	0.5
Koça karşı ilgi, sevgi ve saygı	4	0.6	-	-	4	0.4
7. Ekonomik kazanç (Toplam)	14	1.9	4	1.9	18	2.0
Maddi kazanç sağlama, burs alma	14	1.9	4	1.9	18	2.0
8. Sosyal ve fiziki çevre (Toplam)	10	1.4	4	1.9	14	1.5
Arkadaşlarının sporcu olması	6	0.8	1	0.5	7	0.8
Antrenman ortamının fiziki koşulları	4	0.6	-	-	5	0.5
Antrenmana kolay gidip-gelme olanağı	-	-	2	1.0	2	0.2
9. Diğer (Toplam)	3	0.4	3	1.4	6	0.7
Toplam	707	77.2	209	22.8	916	100.0

Not: Bu tablo için birden fazla madde işaretlenmiştir.

den kaynaklanıyor olabilir (Benjamin ve Glow, 2003; Thompson ve diğ., 2001). Aynı zamanda, spor olanaklarının, bireyin yaşadığı ortamlara taşınması, spor ortamına kolay erişilebilir olması ve tanıdık bir çevrede aktivite içerisinde olmak isteği de etkili olmuş olabilir.

Spora katılımda çocuğu yönlendirmek önemlidir. Çocuğun spora katılımında etkili olan çok fazla faktör bulunmaktadır. Bunlar aile, akran grupları, öğretmenler, antrenörler, liderler, model sporcular, medya ve değişik kampanyalardır (Molinero ve diğ., 2009). Bu araştırmada spora aktif katılanların % 44.4'ünün en yüksek oranda spora kendi iradesiyle katıldığını belirtmiş olmaları (Tablo 2); aldıkları spor eğitimlerinin etkisinin yanı sıra, spor yapılabilir ortamlara erişimin kolay oluşundan kaynaklandığı biçiminde açıklanabilir. Diğer yandan, aktif olarak spora başlayanların % 23'ü öğretmenin etkisiyle spora başladıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu, beden eğitimi öğretmenlerinin, çocuğun spora başlamasında ve yönlendirilmesinde fazlaıyla etkili olmadığını biçiminde yorumlanabilir.

Araştırma sonuçlarına göre (Tablo 3), spora yarışmacı düzeyde katılanların % 71.9'u sporu bırakmıştır. Spor bırakmaların % 48.7'sinin ise sporu lise düzeyinde bıraktığı anlaşılmaktadır (Tablo 5). Spor bırakma kadınların oranı % 81.2 iken bu oran erkeklerde % 67.7 olarak bulunmuştur. Cinsiyete göre sporu bırakan ve devam ettirenlerin dağılımları istatistiksel olarak da anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$). Bu sonuçlar Martin (1997)'in çalışmasında spora katılanların % 45'inin lise düzeyinde sporu bıraktığı ve bu düzeyde sporu bırakanların % 64 oranıyla kadınların daha fazla olduğu yönündeki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Yukarıda tartışılan sonuçlara ek olarak (Tablo 4), okullar arası spor yarışmalarına katılan erkekler ortalama 5.26 ± 3.1 ; kadınlar ise ortalama 4.53 ± 2.5 yıl spora aktif katılmışlardır. İki grup arasındaki farkın anlamlılığı analiz edildiğinde; erkekler kadınlara oranla spora anlamlı biçimde daha uzun süre katıldıkları; başka bir ifadeyle, kadınların erkeklere oranla sporu daha erken bıraktıkları gözlenmektedir [$t(351) = 2.29, p < 0.05$]. Bu araştırma verilerinin toplandığı toplum ile diğer toplumlarda da kadınların sporu bırakma oranları erkeklere oranla daha

yüksektir. Literatür incelendiğinde bunun nedeni Gelişim Teorisi'ne göre açıklanmaktadır. Bu teori, ergenlik döneminde fiziksel ve bilişsel değişimlerin karar vermeyi etkilediği temeline dayanır (Feigley, 1987). Ergenlik dönemindeki sporcularda ortaya çıkan fiziksel ve psiko-sosyal değişimler, sporu devam ettirme veya bırakmada bu dönem önemli rol oynamaktadır. Özellikle kadın sporcularda sporu bırakmada, kültürel etkilerin yanı sıra, puberte ve menstrual dönemin belirleyici bir etki yarattığı yönündedir (Feigley, 1987;). Diğer yandan bu durum üzerinde yaşanan toplumun değer, tutum ve davranışların etkisi olabileceği de vurgulanabilir.

Sporu bırakanların % 48.7'sinin sporu lise düzeyinde bıraktığı gözlenmektedir (Tablo 5). Bu sonuç Martin (1997)'in çalışmasında spora katılanların % 45'inin lise düzeyinde sporu bıraktığı ve bu düzeyde sporu bırakanların % 64'ünün kadınlar olduğu yönündeki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada sporu bırakma nedenlerinin başında "sınavlara hazırlık" ve "derslere devamsızlık ve akademik başarısızlık" gelmektedir (Tablo 7). Bu sonuçlar, katılanların sporu lise düzeyinde bırakmalarının üniversite sınavlarına hazırlık yapma nedeninden kaynaklanmış olması; spora katılım ile sınavlara hazırlık faaliyetlerini birlikte yürütme konusunda başarısız olduğu biçiminde açıklanabilir. Yine Tablo 5'te sporu bırakanların % 41'inin üniversite kazandığında sporu bırakmış olmalarının ise; üniversitelerin, yeni gelen öğrenciler için spor etkinliklerine yönelik yeterli rehberlik yapmadıklarından, üniversitelerin spor alt yapısının eksikliğinden ve uzman öğreticilerin olmadığından kaynaklandığı biçiminde açıklanabilir.

Sporu bırakanların % 89.8'i de sporu bıraktığından dolayı pişmanlık duyduğunu belirtmiş olmalarını anlamlı bir sonuç olarak algılamak gerekir (Tablo 6). Çünkü artık toplumlar; fiziksel aktiviteye katılım yönünde bir çok engelin ortadan kalktığını, genç-yaşlı, erkek-kadın büyük çoğunlukla fiziksel aktiviteye katılımın her yönüyle sağlık açısından önemli olduğunu kavramış durumdadır (Coakley, 2006). Ancak bu sonucu; okul dönemlerinde çocuk ve gençlerin "spor mu?-dersler ve sınavlar mı?" gibi bir ikilem içerisine sokulmuş olmasının,

bireysel gelişim ve sağlık açısından olumsuz sonuçlara neden olabileceğine ilişkin bir bulgu olarak algılanması gerekir.

Araştırmaya katılanların sporu bırakma nedenleri temel ve alt kategori bağlamında incelendiğinde (Tablo 7); % 41.3 oranıyla muhalif olaylar temel kategorisinde sınavlara hazırlanma, derslere devamsızlık ve başarısızlık, sakatlık ve hastalık gibi nedenlerin ilk sıralarda gösterilmiş olmasının nedeni; yukarıda da yine tartışıldığı üzere, spora katılım ile birlikte akademik başarının sağlanamayacağı yönündeki inancın etkisi olabilir. Halbuki, fiziksel aktivite ile akademik başarı arasında pozitif bir korelasyon bulunmakla birlikte (Bluehardt ve Shephard, 1995), bazı araştırmalarda ise akademik başarıyı düşürmediği ve ruhsal olarak bireyi desteklediği yönündedir (Din, 2005;2006). Bu sonucun ortaya çıkmasında bir diğer faktör ise, ailelerin bu yöndeki baskıları gösterilebilir. Çünkü aileler çocuklarının sınavlara hazırlık aşamasında sporun, fiziksel aktivitenin ve oyunun engelleyici, çocuğun akademik başarısını olumsuz etkileyeceği yönündeki inanca sahip olabilirler. Bu durum çocuk üzerinde sporu bırakma baskısı yaratabilir. Okul spor yarışmalarına katılarak, derslere devam edememe ve buna bağlı olarak başarısızlığın ortaya çıkması da yine tartışılması gereken sonuçlardan birisidir. Sporun ve sporcuyu korumak, spora teşvik etmek, cesaretlendirmek ve ödüllendirmek katılımı artıracaktır. Derslere devam etme olanağı bulamayan öğrenci sporculara özel ilgi gösterilmemesi, bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Sporun bırakma da bir diğer faktör 'yaralanma ve hastalık' durumudur. Yapılan araştırmalar incelendiğinde yaralanmadan dolayı fiziksel aktivite ortamından uzaklaşan veya antrenmanlara ve derslere devamsızlık yapan dikkate değer sporcunun olduğu görülmektedir (Williams ve diğ.,2001). Yapılan araştırmalarda yaralanma ise az yoğunlukta sporu bırakma nedenleri arasında gösterilmektedir (Johns ve diğ., 1990; Klint ve Weiss, 1986). Buna karşın Martin (1997), yaralanma ve hastalıkların sporu bırakmada %12.9 oranıyla ilk sıralarda yer aldığına işaret etmektedir. Sporun

bırakmada güven kaybı ve yaralanma gibi durumlar Tükenmişlik Teorisi ile açıklanmaktadır. Tükenmişlik Teorisi ise; açık olarak kendini belli eden davranışlar ile psikolojik stres düzensizlikleri olarak tanımlanmaktadır (Feigley, 1987).

Sporu bırakmada *kişilerin etkisi* temel kategorisinde ise "ailenin desteğinde azalma" ve "öğretmenin ilgisizliği" baskın nedenler olarak gösterilmiştir (Tablo 6). Benzer başka bulguya Thomas ve diğ. (2008)'nin 14-17 yaş grubu yüzücülerle yaptığı çalışmasında rastlanmaktadır. Bu çalışmada sporu bırakma nedenleri sınıflandırılırken, "koçların birebir ilgilenmesindeki sınırlılık", "ailelerin baskısı", "yüzücü arkadaşlarının eksikliği" ve "kardeş rekabeti" olarak belirlenmiştir. Aslında son zamanlarda aileler; çocuklarının spora katılımını teşvik etmekte ve bu yönde yatırım yapmaktadırlar (Coakley, 2006). Fakat akademik başarı, çocuğun gelecek yaşamını belirleme gücüne sahip olması nedeniyle spor başarısından daha önde gelmekte ve spora katılımı olumsuz etkilemektedir. Aileler artık isteseler bile çocuklarını spor ortamında tutma şansına sahip değillerdir. Yine aynı şekilde, okulda beden eğitimi öğretmenleri de çocukların aktif olarak spora katılımı yönünde ısrarcı bir tutum içerisinde olamama; fiili koşulların baskısıyla, yapılan etkinliğin değerini pedagojik, psikolojik, sağlık ve sosyolojik açıdan savunamaz duruma gelmiş olmaları, araştırmaya katılanlar açısından, öğretmenlerin ilgisizliği olarak algılanmış olabilir.

Ekonomik nedenler temel kategorisinde ise; "maddi kazanç edinememe" dikkati çeken neden olarak görülmektedir. Özellikle erkek katılımcıların ağırlıklı olarak, böyle bir nedenden dolayı sporu bıraktığını belirtmiş olmaları; maliyet-fayda değerlendirilmesi ile açıklanabilir. Ancak yapılan bazı çalışmalarda 'maddi kazanç edinememe' sporu bırakmada sıklık göstermeyen bir rol oynadığı da rapor edilmiştir (Johns ve diğ., 1990; Klint ve Weiss, 1986). Ayrıca bu sonucu "erkek katılımcı futbol-medya üçgeninde de tartışmak gerekebilir. Medyanın futbola özel ilgi gösteriyor olması, ünlü sporcuların gelirlerinin medyada yer bulması, toplumda belli bir prestije sahip olmaları, erkek katılımcıların futbola ve bu yolla da yüksek gelirler elde etme gibi beklenti içerisine sokmuş olabilir. Bu

beklentisini okul sporundan öteye götüremeyen katılımcı doğal olarak sporunu bırakabilmektedir.

Başarısızlık temel kategorisi incelenecek olursa; "performansta azalma ve oyunda başarısızlık", "başarısızlığı kabullenememe", ve "düşük yetenek algısı" sporunu bırakmanın başta gelen nedenleri olarak sıralanmaktadır. Bu durum Algılanan Yetenek Teorisi ile açıklanabilir. Bu teori; spora katılımı elde edilen deneyimler yoluyla, yeterli ve başarının bir sonucu olarak elde edilen memnuniyet ile açıklanmaktadır (Lindner ve Johns, 1991). Ancak Petlichkoff (1990) araştırmasında okullararası spora katılıp ve sonunda bırakanların, bırakma nedeni olarak algılanan düşük yetenek skorları olmadığını bulmuştur. Diğer taraftan, sporcunun başarı ve başarısızlığı sıklıkla onların belirli kişilik özellikleriyle de bağlantılıdır. Yapılan çalışmalarda, sporcular yüksek yeteneklerini gösteremedikleri için sporunu bıraktıklarına ilişkin sonuçlar bulunmaktadır (Vulp ve Keil, 1987).

Antrenman ve yarışma ortamı temel kategorisi bağlamında; "antrenman yapılan yer", "öğretmenin yanlı tutumu", "grup içi çatışmalar" ve "fırsat eksikliği" olarak sıralanan sonuçlar bulunmaktadır. Bireyler her zaman yaptıkları işyerine kolay ulaşmak ve çalışma ortamının her yönüyle insan onuruna yakışır biçimde dizayn edilmiş olmasını ister. Antrenman yapılan ortamların bakımsızlığı, sağlıksız oluşu ve yerleşim bölgelerine uzak oluşu spora katılımı olumsuz etkileyen faktörler olarak görülebilir. Diğer yandan, öğretmenin takım içerisinde yanlı tutum ve davranış içerisinde bulunması, öğretimin temel ilkesine aykırı bir durumdur. Öğretmenin bazı sporculara yönelik olumlu beklenti içerisine girerek diğerlerini ihmal etmesi, gerçekten başarılı olacak olana fırsat verilmemesi anlamına gelmektedir. Bu tutum ve davranışların sporcuların sporunu bırakmasına ve ortamdaki uzaklaşmasına neden olduğu söylenebilir. Spor ortamında çatışma konusu da tartışmaya değer bir durumdur. Spor ortamında sporcunun takım arkadaşlarıyla, öğretmen/antrenör ve izleyicilerle çatışma yaşayabilmektedir. Yapılan çalışmalarda; sporcuların başarı ve başarısızlıkları sıklıkla onların belirli kişilik özellikleriyle ilişkilendirilmiştir. Vulp ve Keil (1987), sporunu bırakma ve sporcu per-

formansı üzerine kişilerarası çatışmanın etkisini yüzücüler üzerinde araştırdığı çalışmasında; çatışma içerisinde olan bazı yüzücülerin çok yakında sporunu bırakmayı planladığını; performansı yüksek olanlar, performansı düşük olanlardan daha az çatışma yaşadıklarını ve sonuç olarak, kişiler arası yaşanan çatışmaların düşük performanslı sporcularda daha fazla olduğu ve kişiler arası çatışmanın da sporunu bırakmada önemli bir etken olduğunu rapor etmişlerdir.

Sporunu bırakmada gösterilen nedenlerden bir diğeri ise *motivasyon kaybıdır*. Bu temel kategoride belirleyici faktör "ilgi ve istekte azalma", "okul yönetiminin ilgisizliği" ve "başka etkinliklere katılma isteği" olarak gösterilmektedir. Johns ve diğ. (1990) yaptığı çalışmada da "ilginin kaybolması" sporunu bırakma nedenleri arasında gösterilmiştir. Yine Martin (1997) çalışmasında ilgide azalmayı sporunu bırakma nedenleri arasında % 3.9 oranıyla son sıralarda bulmuştur. Bu sonuç Yeterlik Motivasyon Teorisi ile açıklanabilmektedir (Harter, 1978). Çünkü bireyin spora katılımında onu memnun eden üç faktör bulunmaktadır. Bunlar; "yarışma", "yeteneğini en iyi biçimde gösterme" ve "arkadaş, koç ve ailelerin etkisidir". Bu yöndeki eksiklikler, sporcunun motivasyon kaybına neden olmakta ve kendisine başka ilgi alanları aramak durumunda kalmaktadır. Yine bu yöndeki literatür incelendiğinde; Lindner (1991)'in, genç sporcuların sporunu bırakma nedenlerine yönelik yaptığı meta-analiz çalışmasında, sporunu bırakmanın başında "diğer şeyleri yapmak için" ve "çok fazla zaman alması", "ilgide azalma", "harcanan enerji" gibi güçlüklerin belirlendiğini, ancak bu nedenlerin sporunu bırakmayı açıklamada yüzeysel kalacağını, gösterilen motivasyon kaybına yönelik nedenlerin de "niçin" ve "nedenlerinin" araştırılması gerektiğini belirtmektedir. Buna ek olarak Lindner (1991), genç sporcuların algılanan yarar ile onların çabalarının dengelenmesi, genç sporcuları memnun edici bir düzeyde olması gerektiğini belirtmektedir. Bu tür yüzeysel yanıtların sporunu bırakma nedenlerini formüle etmede kullanılması, çalışmalarını sınırlandırdığını belirtmektedir. Diğer yandan, bu çalışmada okul yönetiminin ilgisizliğinin motivasyon kaybına neden olarak gösterilmesi; okul yö-

netimlerinin okul sporunun kendilerine ek olarak maddi yük getireceği, ancak bu yükü karşılayacak fonlarının olmamasından kaynaklandığı ve dolayısıyla da spora katılanlara ve okul spor takımlarına karşı ilgisiz kalma sonucunu doğurduğu biçiminde açıklanabilir.

Araştırmaya katılanların spora devam etme nedenlerine yönelik analizler temel kategoriler bağlamında incelendiğinde; 'sağlığını koruma ve güçlendirme', 'yüksek yetenek algısı', 'yarışma', 'prestij ve tanınma', 'kendini gerçekleştirme', 'kişilerin cesaretlendirmesi' ve 'ekonomik kazanç' olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 8). Bu sonuçlar, daha önce katılım motivasyonu üzerine yapılan çalışma sonuçlarıyla uyumlu olduğu görülmektedir (Gillve diğ., 1983; Gould ve Horn, 1984; Oyar ve diğ., 2001; Pehlivan, 2008). Şöyleki; Gill ve diğ. (1983) "başarı/statü", "takım atmosferi", "fiziksel uygunluk", "enerji harcama", beceri gelişimi", "arkadaşlık ve eğlence" güdülerinden; Gould ve diğ. (1985) eğlence, fitness, beceri geliştirme ve takım ruhundan; Gross ve diğ. (1985) ise çocukların eğlence, beceri geliştirme, yeni beceriler öğrenme, meydan okumaya çalışma, fiziksel uygunluk gibi nedenlerden dolayı spora katıldıklarını belirtmişlerdir (Akt. Brustad ve diğ. 2001).

Türk çocuk ve gençler üzerinde yapılan çalışmada ise (9-17 yaş); spora katılım nedeni olarak; "malzeme, tesisten yararlanma", "ailem ve arkadaşlarım istiyor" gibi nedenler üzerinde yoğunlaştığını; bunun yanı sıra, "branşimde yükselmek", "becerilerimi geliştirmek", "fiziksel olarak sağlıklı olmak", "yeni beceriler öğrenmek", "eğlenmek" alt boyutları da spora katılımı yönlendiren en önemli nedenler olarak rapor edilmiştir (Oyar ve diğ., 2001). Yine Pehlivan (2008) tarafından katılım motivasyonuna ilişkin yapılan çalışmada ise; organize edilmiş okul sporuna katılan çocukların "arkadaşlık" ve "beceri geliştirme" alt ölçeklerindeki ortalama puanlarının, turnuva/rekreasyon biçiminde organize edilmiş okul spor yarışmalarına katılanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu bulmuştur. Spora katılım amacına yönelik yapılan diğer çalışmalarda; spora yarışmacı olarak katılanların; benlik kavramı (March, 1998), benlik saygısı (Taylor, 1995), beden

imgesi (Miller ve Levy, 1996), başarı (Butt ve Cox, 1992, Curry ve diğ., 1997) ve genel zihinsel sağlığı iyileştirmeyi (Steinerve diğ., 2000) daha fazla hedefledikleri; diğerkamlik (Blair, 1985), ahlak gelişimi (Shields ve Bredemier, 1995) ve sportmenliğe (Allison, 1982) yönelik amaçların ise daha düşük düzeyde olduğu bulunmuştur.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak; okullar arası spor yarışmalarına katılan ve daha sonra da bırakan çocuk ve gençlerin bırakma ve devam ettirme nedenlerine yönelik yapılan bu çalışmada; spora katılım yönünde ciddi bir eğilimin var olduğu, ancak spora katılanların, sporu sürdürebilmelerinin önünde engellerin bulunduğu, bu engellerin başında muhalif olayların (akademik sınavlara hazırlık, derslere devamsızlık, başarısızlık, yaralanma ve hastalık, antrenman güclüğü ve diğer şeyleri yapamama) geldiği, bir diğer engelin ise antrenman ve yarışma ortamıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Antrenman yerinin olmaması ve yarışma ortamının çocuk ve gencin üzerinde aşırı bir baskı oluşturuyor olması, ilgi ve istekte azalma, özellikle erkek katılımcılar için maddi bir kazanç edinememe, zamanla ailenin desteğinde azalma ve performans kaybı, sporu bırakma nedenlerinin başında gelmektedir. Katılımcılar yeteneklerini geliştirmenin yanı sıra yarışmadan hoşlanmaktadırlar. Buna karşın beden ve ruh sağlığını koruma ve geliştirme, yarışma ve oyundan hoşlanma, sosyal prestij ve statü, yeteneğini geliştirerek branşında yükselme nedenleriyle spora devam etmektedirler.

Bu sonuçlar ve tartışma bağlamında şunlar önerilebilir;

- Spora ağırlıklı ilk olarak okulda başlandığına göre; okulların spor olanaklarının geliştirilmesini,
- Çocuğu spora doğru biçimde ve yeteneği doğrultusunda uygun spor dalı ve ortamlarına yönlendirilmesi yönünde beden eğitimi öğretmenlerinin etkisinin artırılması yönünde önlemlerin alınmasını,
- Daha fazla çocuğun spora katılımının sağ-

- lanabilmesi için okullarda spor dallarının çeşitlendirilmesini,
- Kadın katılımcıların sporu erken bırakıyor olmalarından dolayı, öğretmen-aile ve rehberlik servisi ile işbirliği yapılmasını,
  - Üniversite ortamında sporu devam ettirebilmeleri için, üniversitelerin spor olanaklarının tanıtılması ve üniversitelerde spor dalı çeşitliliğinin artırılmasını,
  - Fiziksel aktiviteye katılımın, akademik başarıyı düşürmeyeceği yönünde sporcu ve ailenin ikna edilmesi yönünde çalışmaların yapılmasını,
  - Antrenman yapılan ortamların insan onuruna yaraşır bir biçimde organize edilmesini, kolay ulaşılır olmasına özen gösterilmesini,
  - Küçük yaştaki yarışmacıların üstünde aşırı baskı uygulanmamasını,
  - Ailenin desteğinin artırılması için; aileyle etkileşim içerisinde olunmasını ve desteklenmesini önerebiliriz.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

Dr. Zekai PEHLIVAN

Mersin Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Mersin

E-posta: zpehlivan_59@hotmail.com

Tlf: 0532 475 2002

Fax: 0324 361 0127

KAYNAKLAR

1. **Allison MT.** (1982). Sportsmanship: Variations based on sex and degree of competitive experience. (AO Dunleavy, AW Miracle, CR Rees, Eds.) *Studies in the Sociology of Sport*. s.153-165. Ft. Worth: Texas Christian University Pres.
2. **Barber H, Sukhi H, White SA.** (1999). The influence of parent-coaches on participant motivation and competitive anxiety in youth sport participants. *Journal of Sport Behavior*, 22 (2), 162-181.
3. **Benjamin HJ, Glow KM.** (2003). Strength training for children and adolescents. what can physicians recommend? *Physician and Sportsmedicine*, 31(9), 19-26
4. **Blair S.** (1985). Professionalization of attitude toward play in children and adults. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 56, 82-83.
5. **Bluehardt MH, Shephard RJ.** (1995). Using an extracurricular physical activity program to enhance social skills. *Journal of Learning Disabilities*, 28 (3), 160-169.
6. **Bocarro J, Kanters MA, Casper J, Forrester S.** (2008). School physical education, extracurricular sports, and lifelong active living. *Journal of Teaching in Physical Education*, 27, 155-166.
7. **Boiché JC S, Sarrazin PG.** (2009). Proximal and distal factors associated with dropout versus maintained participation in organized sport. *Journal of Sports Science and Medicine*, 8, 9-16.
8. **Bompa, TO. (2003).** *Dönemele Antrenman Kuramı ve Yöntemi*. M Akman, E Gülmezoğlu Çev.) (İ Keskin, B Tuner, H Küçüköz, T Bağırhan Çev.). 2. Baskı, Ankara: Bağırhan Yayınevi.
9. **Braddock J H, Hua L, Dawkins MP.** (2007). Effects of participation in high school sports and nonsport extracurricular activities on political engagement among black young adults. *The Negro Educational Review*, 58 (3-4), 201-215.
10. **Brustad RJ, Babkes ML, Smith AL.** (2001). Youth in Sport. (RN. Singer, HA. Hausenblas, Eds). *Handbook of Research on Sport Psychology: (2nd Ed.)*. New York: John Willey & Sons.
11. **Burton D, Martens R.** (1986). Pinned by their own goals: An explanatory investigation into why kids drop out of wrestling. *Journal of Sport Psychology*, 8, 183-197.
12. **Butt DS, Cox DN.** (1992). Motivational patterns in Davis Cup, University and recreational tennis players. *International Journal of Sport Psychology*, 23, 1-13.
13. **Coakley J. (2006).** The good father: parental expectations and youth sports, *Journal of Leisure Studies*, 25(2),155-163.
14. **Curry LA, Rehm M, Bernuth C.** (1997). Participation in NCAA Division I athletics: Self-perception differences in athletes and nonathletes. *College Student Journal*, 31, 96-103.
15. **Din FS. (2005-2006).** Sport activities versus academic achievement for rural high school students. *National Forum of Applied Educational Research Journal-Electronic*, 19 (3E), 1-11.

- 16. Ewing ME. (1981).** Achievement orientations and sport behavior in males and females. *Quoted in*, Participation motivation in young athletes. (JM. Silva, RS. Weinberg. Eds.), *Psychological Foundations of Sport*. Champaign, IL.: Human Kinetics.
- 17. Feigley DA. (1987).** Preventing psychological burnout. (JH. Salmela, B Petiot, TB. Hoshizaki. Eds.), *Psychological Nurturing and Guidance of Gymnastic Talent*. Montreal: Sport Psyche Editions.
- 18. Fraser-Thomas J, Coˆte´ J, Deakin J. (2008)** Understanding dropout and prolonged engagement in adolescent competitive sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 645-662.
- 19. Gill DL, Gross JB, Hudleston S. (1983).** Participation motivation in youth sports. *International Journal of Sport Psychology*, 14, 1-14.
- 20. Gould D, Feltz D, Weiss M. (1985).** Motives for participating in competitive youth swimming. *International Journal of Sport Psychology*, 5, 390-409.
- 21. Gould D. (1987)** *Understanding Attrition in Children’s Sport*. (D. Gould, MR. Weiss. Eds.), *Advances in pediatric sport sciences (Vol.11)*. Champaign IL: Human Kinetics
- 22. Gould D, Feltz D, Horn T, Weiss M. (1982).** Reasons for attrition in competitive youth swimming. *Journal of Sport Psychology*, 5, 155-165.
- 23. Graham G, Holt/Hale SA, Parker M. (2001).** *Children Moving: A Reflective Approach to Teaching Physical Education*. Fifth Ed., USA: Myfield Publishing Company.
- 24. Harrison PA, Narayan G. (2003).** Differences in behavior, psychological factors, and environmental factors associated with participation in school sports and other activities in adolescence. *Journal of School Health*, 73 (3), 113-120.
- 25. Harter S. (1987).** Effectance motivation reconsidered: Toward a developmental mode. *Human Development*, 21, 34-64.
- 26. Johns, DP. (1980).** Status cultures in North American Schooling. In P. Klavara & K. Wipper (Eds.), *Psychological and sociological factors in sport*. Toronto: University of Toronto.
- 27. Johns DP, Lindner K J, Wolko K. (1990).** Understanding attribution in female competitive gymnastics: Applying social exchange theory. *Sociology of Sport Journal*, 7, 154-171.
- 28. Kanters MA, Bocarro J, Casper J. (2008).** Support or pressured? An examination of agreement among parent’s and children on parent’s role in youth sport. *Journal of Sport Behavior*, 31 (1), 64-82.
- 29. Klint K, Weiss MR. (1986).** Dropping in and out: Participation motives of current and former youth gymnasts. *Canadian Journal of Applied Sport Science*, 11, 106-114.
- 30. Koca C, Bulgu N. (2005).** Spor ve toplumsal cinsiyet: Genel bir bakış. *Toplum ve Bilim*, 103, 163-184.
- 31. Lindner KJ, Johns DP, Butcher J. (1991).** Factors in withdrawal from youth sport: A proposed model. *Journal of Sport Behavior*, 14 (1), 3-16.
- 32. Marsh HW. (1998).** Age and gender effects in physical self-concepts for adolescent elite athletes and nonathletes: A multicohort-multioccasion design. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 20, 237-259.
- 33. Martin DE. (1997).** Interscholastic sport participation: Reasons for maintaining or terminating participation. *Journal of Sport Behavior*, 20 (1), 94-104.
- 34. McCusker J. (1989).** *The International Symposium of the ICSS, Maccabiah-Wingate Congress on Sport Sciences and Coaching*, Towards a model of youth participation in sport. Israel.
- 35. Mengütay, S, Demir, A, ve Çoşan, F. (2002).** *Olimpiyatlar İçin Sporcu Kaynağı Projesi: Temel Spor Eğitimi*. İstanbul: İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu Eğitim Yayınları, No: 2.
- 36. Miller JL, Levy GD. (1996).** Gender role conflict, gender-typed characteristics, self-concept, and sport socialization in female athletes and nonathletes. *Sex Roles*, 35, 111-122.
- 37. Molinero O, Salguero A, Álvarez E, Márquez S. (2009).** Reasons for dropout in youth soccer: A comparison with other team sports. *European Journal of Human Movement*, 22, 21-30.
- 38. Molinero O, Salguero A, Tuero C, Alvarez E, Markuez S. (2006).** Dropout reason Spanish athletes: Relationship to gender, type of sport and level of competition. *Journal of Sport Behavior*, 29 (3), 225-235
- 39. Narciso M, Otto S, Mielke D. (1984).** An analysis of reasons for athletic dropout in youth soccer programs. *Soccer Journal*, 29, 33-39.
- 40. Oyar ZB, Aşçı FH, Çelebi M, Mülazımoğlu Ö. (2001).** Spora katılım ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 21-32.
- 41. Pehlivan Z. (2008).** *10 th International Sport Sciences Congress Proceedings-II: Participation motivations of Turkish youths who participated in interschool sport competitions organized high level competitive and recreational*, Bolu, Turkey.
- 42. Petlichkoff LM. (1990).** *The Commonwealth and International Conference on Physical Education, Sport, Health, Dance, Recreation and Leisure*. Influence of perceived ability in sport. New Zealand:Auckland.
- 43. Shields DL, Bredemeier BJ. (1995).** Character Development and Physical Activity. Champaign. IL: Human Kinetics.
- 44. Şirin EF. (2008).** Futbolcu kızların (12-15 yaş) spora katılım motivasyonlarının belirlenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-7.
- 45. Steiner H, McQuivey RW, Paveleski R, Pitts T, Kraemer H. (2000).** Adolescents and sports: Risk or benefit? *Clinical Pediatrics*, 39, 161-166.
- 46. Stillwell JL, Willgoose CE. (1997).** *The physical Education Curriculum*. (5th. Ed.), Boston: Allyn and Bacon.
- 47. Taylor DL. (1995).** A comparison of college athletic participants and nonparticipants on self-esteem. *Journal of College Student Development*, 36, 444-451.

48. **Thompson JL, Davis SM, Gittelsohn J, Going S, Becenti A, Metcalfe L, ve diğ.** (2001). Patterns of physical activity among American Indian children: An assesment of barriers and support. *Journal of Community Health*, 26 (6), 423-445.
49. **Tutkun E.** (2002). Samsun İli İlköğretim Çağı Çocuklarının Yetenek Seçim Yönteminin Geliştirilmesi. Doktora Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
50. **Volp A, Keil U.** (1987). The relationship between performance, intention to drop out, and intrapersonal conflict in swimmers. *Journal Of Sport Psychology*, 9, 358-375.
51. **Williams JM, Rotella RJ, Scherzer CB.** (2001). Injury risk and rehabilitation: Psychological consideration, (Jean M. Williams, Eds). Fourth Ed., In *Applied Sport Psychology*, California: Mayfield Publishing Company. pp.456-479,
52. **Yin Z, Moore JB.** (2004). Re-examining the role of interscholastic sport participation in education. *Psychological Reports*, 94 (3), 1447-1454.